

วารสารอิเล็กทรอนิกส์
ทางการศึกษา

OJED, Vol. 11, No. 4, 2016, pp. 777 - 790

OJED

An Online Journal
of Education
<http://www.edu.chula.ac.th/ojed>

รูปแบบการจัดกิจกรรมภาพพิมพ์สำหรับนักเรียนประถมศึกษาโดยใช้วัสดุในท้องถิ่น

MODEL OF PRINTMAKING ACTIVITY PROVISION USING LOCAL MATERIAL FOR ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS

นางสาววาสนี สุขแล้ว *

Wasinee Sooklaew

อ.ดร.โสมฉาย บุญญานันต์ **

Soamshine Boonyananta, Ph.D.

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมภาพพิมพ์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นและเพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่าของวัสดุรอบตัว โดยผู้วิจัยทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คู่มือการเรียนรู้ และวารสารกิจกรรมศิลปะทั้งในและต่างประเทศ ได้ตัวอย่างกิจกรรมภาพพิมพ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาจำนวน 83 กิจกรรม และเก็บข้อมูลเชิงลึกผ่านการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างดังนี้ ครูผู้สอนศิลปะระดับประถมศึกษาที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดี จำนวน 5 คน อาจารย์ระดับมหาวิทยาลัยที่สอนวิชาภาพพิมพ์และมีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมภาพพิมพ์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 3 คน และศิลปินภาพพิมพ์ที่มีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาพพิมพ์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 3 คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมภาพพิมพ์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้วัสดุในท้องถิ่น

ผลการวิจัยพบว่า 1) กิจกรรมภาพพิมพ์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นครอบคลุมเทคนิคภาพพิมพ์ 4 เทคนิค ได้แก่ ภาพพิมพ์ผิวนูน ภาพพิมพ์ร่องลึก ภาพพิมพ์พื้นราบ และภาพพิมพ์ลายฉลุ จำนวนทั้งสิ้น 12 กิจกรรม 2) วัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่นที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมภาพพิมพ์ ได้แก่ พืชที่นิยมปลูกในท้องถิ่น และวัสดุเหลือใช้ เป็นต้น 3) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ คือการสอนแบบสาธิตประกอบการบรรยาย 4) แนวทางการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้คุณค่าทางด้านการใช้วัสดุและสิ่งแวดล้อม ฝึกให้ผู้เรียนมีความช่างสังเกตนำมาคิดสร้างสรรค์สร้างผลงานด้วยเทคนิคภาพพิมพ์จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่จะนำสิ่งต่างๆ รอบตัวมาสร้างเป็นผลงานศิลปะจะทำให้ตระหนักถึงคุณค่าและเห็นความสำคัญของวัสดุ

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: wasinee.soo@student.chula.ac.th

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: soamshine.b@chula.ac.th

ISSN1905-4491

Abstract

The objective of this research is to present the format of printmaking workshop for student between age 5-12 years old by using local materials found in that area to induce student about how precious the materials are and also they could learn to appreciate every founded object in their routine life in terms of making arts. After I have revised and looked through all the related researches, curriculum handbooks and journals about art workshop for students. The journals are divided in Thailand and international journals total is 83 workshops. Moreover, I collected the information through interviewing based on these studied groups, which are 5 role-model elementary art teachers, 3 experienced professional printmaking art professor and 3 expert experienced artists who organized printmaking workshops for the student. The data was analyzed as a form of printmaking activities for primary students using local materials.

The research results found that, 1) Printmaking workshop for primary students working on the medium found in the area was developed using four printmaking technique including woodcut, intaglio printing, planography process and silk screen, total is 12 workshops. 2) Printmaking tools found in local area that used in workshops such as plant grow locally in the area, general material 3) During the learning process in these workshops 4) The process of encouraging students to learn aesthetic sense of the nature, medium and how the medium works during the printmaking process. The result of this exercise is good for the students in terms of observing and perceiving some aesthetics to create their printmaking pieces. Therefore, the development of student's learning and process of making art was approved by interfered information about the source of mediums and to help students realize how immeasurable and important they are.

คำสำคัญ: ภาพพิมพ์ / กิจกรรมภาพพิมพ์สำหรับเด็กประถมศึกษา / วัสดุในท้องถิ่น

KEYWORDS: PRINTMAKING / PRINTMAKING ACTIVITY FOR ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS / LOCAL MATERIAL

บทนำ

การเรียนการสอนสำหรับประถมศึกษานั้นเป็นการวางรากฐานในด้านต่าง ๆ เป็นช่วงอายุที่ไวต่อการรับรู้และตอบสนองต่อการพัฒนาศักยภาพได้ดี จึงต้องให้ความสนใจต่อความสนใจและจิตใจของเด็กอย่างเหมาะสม ซึ่งธรรมชาติของเด็กวัยประถมศึกษานั้นเป็นวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็น ไม่อยู่นิ่ง กิจกรรมต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งที่แปลกใหม่สร้างความสนใจให้กับเด็กในวัยนี้ การออกแบบการเรียนการสอนจึงต้องพัฒนาทักษะในหลายๆ ด้าน เช่น ทักษะการแสดงออก ความมั่นใจในตนเอง ทักษะทางด้านร่างกาย การเข้าสังคมจากการทำงานเป็นกลุ่ม จินตนาการความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น ผู้สอนจึงต้องผลักดันให้เด็กเกิดแรงบันดาลใจ มีความสนใจที่จะเรียนรู้ (วัลนิภา ฉลากบาง, 2535) ครูผู้สอนจำเป็นต้องเป็นผู้มีความเข้าใจในศิลปะอย่างถูกต้องสามารถสร้างงานทางศิลปะได้ มีความเข้าใจในธรรมชาติของเด็ก ผู้สอนต้องใช้วิธีการที่เหมาะสมกับเด็ก เช่น การสร้างงานทางศิลปะตามเรื่องที่กำหนด การลอกแบบ การทำตามคำสั่ง การสอนโดยใช้แม่แบบ การสอน

โดยใช้แบบฝึก การให้เด็กทำงานเป็นกลุ่ม เป็นต้น ในการสอนศิลปะนั้นผู้สอนเป็นเพียงผู้รู้และแนะนำเท่านั้น เพื่อให้เด็กรู้จักคิดสร้างสรรค์และแก้ปัญหาด้วยตนเอง การสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์นั้นผู้สอนจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพในการสร้างสรรค์จึงจะทำให้กระบวนการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายของการศึกษาได้ (ประเทิน มหาจันทร์, 2531) การเรียนการสอนศิลปะในเด็กแต่ละช่วงวัย จึงต้องเลือกให้เหมาะสมเพื่อการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพสูงสุดจากการค้นคว้าของ โลเวนเฟลด์ และ บริตเตน (Lowenfeld & Brittain, 1987) ได้กล่าวถึงลักษณะพัฒนาการของเด็กแต่ละช่วงวัย มุ่งนำเสนอถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับศิลปะเพื่อได้ตระหนักถึงความรู้สึกและความเจ็บปวดต่อกระบวนการสร้างสรรค์ของเด็ก ได้แบ่งออกเป็นช่วงวัยต่างๆเริ่มจาก (1) ขั้นขีดเขียน (Scribbling Stage) 2-4 ขวบ เป็นการพัฒนาทางด้านร่างกาย เป็นวัยเริ่มต้นของการแสดงออกเฉพาะตัว ไม่มุ่งสนใจกับสิ่งที่วาดจนพัฒนาไปสู่การผูกโยงสัมพันธ์สิ่งที่เขียนกับรูปแบบของสิ่งที่คุ้นเคยโดยวาดไปทั่วๆ กระดาษไม่เป็นระเบียบ เริ่มมีการคำนึงถึงสิ่งที่วาดไปก่อน (2) ขั้นก่อนการเขียนภาพอย่างเป็นเรื่องเป็นราว (The Preschematic Stage) 4-7 ขวบ เริ่มค้นพบความสัมพันธ์ระหว่างการขีดเขียนและสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว เริ่มปรากฏเป็นรูปร่างที่เข้าใจได้ เป็นการใช้รูปเรขาคณิตอย่างง่าย สัดส่วนไม่ถูกต้องกระจายอยู่ทั่วๆ ไปในกระดาษ (3) ขั้นการเขียนภาพอย่างมีความหมาย (The Schematic Stage) 7-9 ขวบ พัฒนาการทางด้านอารมณ์ การวาดแสดงออกถึงการคิดสร้างมโนทัศน์ในระบบความคิด รูปวาดมักแสดงเส้นฐานไม่มีการแสดงมิติ มักวาดรูปคนซ้ำ ๆ โดยรูปร่างมักประกอบไปด้วยเรขาคณิต ไม่คำนึงถึงสัดส่วนของภาพ (4) ขั้นเกาะกลุ่ม (Gang Age) ช่วงอายุ 9-12 ปี พัฒนาการในการเข้าสังคม เป็นวัยที่เริ่มสร้างความเหมือนจริง ใส่ใจในรายละเอียด มีความพิถีพิถัน เริ่มมีการใช้มิติทับซ้อนและพื้นที่แทนการใช้เส้นฐาน (5) ขั้นการเขียนภาพเลียนแบบธรรมชาติ (Pseudo-naturalistic stage) วัย 12-14 ปี ตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมมากขึ้น สนใจรายละเอียด ความตื้นลึกในภาพ (6) ขั้นการตัดสินใจ (Adolescent Art) 14-17 ปี เป็นวัยแห่งการตัดสินใจ หากไม่ได้รับการสอนศิลปะของเด็กวัยนี้จะใกล้เคียงกับเด็กอายุ 12 ปี หากได้รับการสอนการใช้อุปกรณ์จะชำนาญขึ้น มีการแสดงออกอย่างมีเป้าหมาย เน้นรายละเอียดเหมือนและเกินจริง มีจินตนาการล้อเลียน เสียดสี โลเวนเฟลด์ได้ค้นพบอีกว่า พัฒนาการของเด็กทั่วโลกเป็นไปในลักษณะเดียวกันและได้เสนอแนวคิดการจัดการเรียนการสอนโดยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีการแสดงออกตามความรู้สึกนึกคิด ทัศนคติ ความเชื่อและอารมณ์ของเด็กให้มากที่สุด ผู้สอนจะเข้าไปมีส่วนร่วมก็ต่อเมื่อเด็กเกิดปัญหาและต้องการความช่วยเหลือ ผู้สอนต้องให้กำลังใจและเป็นผู้กระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจเท่านั้น กิจกรรมภาพพิมพ์เป็นอีกกิจกรรมที่มีความหลากหลายและแปลกใหม่สำหรับเด็ก ซึ่งจะ让孩子เกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ เพราะกระบวนการในการทำภาพพิมพ์นั้นไม่ตายตัว เด็กสามารถทดลองหาวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ได้ไม่จำกัด ทำให้สามารถพัฒนาทักษะต่างๆ ได้อย่างหลากหลาย เช่น ทักษะความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล ทักษะกระบวนการทำงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอนซึ่งเป็นจุดเด่นของการเรียนการสอนวิชาภาพพิมพ์

ภาพพิมพ์เป็นการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก จินตนาการหรือความคิดสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดร่องรอย ลวดลายลงบนวัสดุที่เป็นแม่พิมพ์ แล้วถูกกดทับลงบนกระดาษหรือวัสดุอื่น ๆ ที่

ต้องการจนเกิดเป็นภาพผลงานภาพพิมพ์ ภาพพิมพ์แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ภาพพิมพ์จากส่วนนูน ภาพพิมพ์ร่อง ภาพพิมพ์พื้นราบ และภาพพิมพ์ลายฉลุ (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2527; อัศนี ชูอรุณ, 2532; สน วัฒนสิน, 2554) การจัดกิจกรรมภาพพิมพ์ในระดับประถมเป็นกิจกรรมที่นักเรียนจะสามารถพัฒนาทักษะต่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิธีการสอนก็เป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมความสามารถของนักเรียน ควรคำนึงถึงการเลือกสรร การใช้ให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก (มะลิฉัตร เอื้ออานันท์, 2545) วิธีสอนที่สามารถใช้กับกิจกรรมภาพพิมพ์ซึ่งนำมาพัฒนาการจัดกิจกรรมการพิมพ์ภาพเพื่อให้เด็กเกิดจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คือ วิธีการสอนแบบบูรณาการ ซึ่งผู้เรียนสามารถคิดค้นวิธีการใหม่ๆ ในการปฏิบัติกิจกรรมภาพพิมพ์ได้อย่างไม่จำกัด สามารถคิดและพัฒนาต่อยอดรูปแบบกระบวนการต่างๆ โดยไม่เกิดความเบื่อหน่าย

ในปัจจุบันการเรียนการสอนวิชาศิลปะระดับชั้นประถมศึกษาในประเทศไทยส่วนมากเป็นกิจกรรมวาดภาพ ระบายสีเพราะเป็นกิจกรรมพื้นฐานที่สามารถจัดหาอุปกรณ์ได้ง่าย และไม่ยุ่งยาก มีส่วนน้อยที่จะให้นักเรียนทำกิจกรรมพิมพ์ภาพเนื่องจากกิจกรรมการพิมพ์ภาพเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้วัสดุหลากหลาย ซึ่งครูต้องเป็นผู้จัดเตรียมอุปกรณ์อาจทำให้ครูผู้สอนไม่สะดวกในการจัดเตรียม กิจกรรมพิมพ์ภาพจึงไม่เป็นที่นิยมในระดับประถมศึกษา (ชนิดา ปันณะสฤกษ์, 2554) ในขณะที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ได้ระบุตัวชี้วัดสำหรับกิจกรรมภาพพิมพ์ในระดับชั้นประถมศึกษาไว้ว่า นักเรียนต้องมีทักษะพื้นฐานในการใช้วัสดุ อุปกรณ์สร้างสรรค์งานพิมพ์ภาพ สร้างสรรค์งานพิมพ์ภาพโดยเน้นการจัดวางตำแหน่งของสิ่งต่างๆ ในภาพสามารถถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการได้

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจิตรกรรมศิลปะภาพพิมพ์สำหรับเด็กประถมในประเทศไทยพบว่ามีผู้เสนอการจัดกิจกรรมภาพพิมพ์ขึ้นเช่น ภาพพิมพ์ด้วยนิ้วมือและภาพพิมพ์แกะไม้สน้ำโดยมุ่งเน้นเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้ การวางแผนการทำงานและทำงานได้อย่างเป็นขั้นตอน (วิลาสินี แสงนิล, 2556; พงศ์ศิริ อ่อนคำ, 2555) ซึ่งเป็นแนวทางกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งในขณะที่กิจกรรมภาพพิมพ์สำหรับประถมศึกษาในต่างประเทศได้บูรณาการการทำงานในหลายๆ ด้าน เช่น งานประดิษฐ์ ประวัติศาสตร์ศิลปะ เป็นต้น และใช้วัสดุที่สามารถหาได้ง่ายรอบตัวเพราะสภาวะสิ่งแวดล้อมของโลกซึ่งในปัจจุบันถูกรบกวนและเสียสมดุลมากขึ้น ซึ่งสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงล้วนแต่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ก่อให้เกิดผลกระทบมากมายต่อสิ่งแวดล้อม จึงต้องสร้างจิตสำนึกเพื่อพัฒนาประชากรให้รู้ถึงสิทธิหน้าที่ของความเป็นพลเมืองที่ดีร่วมกันจัดการ แก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตนเป็นรากฐานในการสร้างชาติให้เข้มแข็งยั่งยืน (มิ่งขวัญ คงเจริญ, 2553) จึงได้ทำการวิเคราะห์กิจกรรมภาพพิมพ์ในประเทศไทยและต่างประเทศ การใช้วัสดุ อุปกรณ์ รูปแบบการสอน เพื่อศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมภาพพิมพ์สำหรับประถมศึกษาทั้งในและต่างประเทศเชิงลึก และทำการสัมภาษณ์ แนวปฏิบัติที่ดีจากโรงเรียนที่นักเรียนได้รับรางวัลและผู้สอนเป็นศิลปินที่มีประสบการณ์ในการสอนภาพพิมพ์ระดับประถมศึกษา อาจารย์ระดับมหาวิทยาลัยที่สอนเกี่ยวกับภาพพิมพ์ และศิลปินภาพพิมพ์ เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมภาพพิมพ์ที่ครอบคลุมเทคนิคภาพพิมพ์ทั้ง 4 ประเภท โดยใช้วัสดุ อุปกรณ์ที่หาได้ในท้องถิ่นสำหรับประถมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมภาพพิมพ์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่าของวัสดุรอบตัว

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดกิจกรรมภาพพิมพ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาโดยใช้วัสดุในท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักสังเกตเห็นคุณค่าของวัสดุเหลือใช้รอบตัว และแก้ไขปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์ในการเตรียมอุปกรณ์สำหรับการจัดการเรียนการสอนภาพพิมพ์ที่มีราคาแพงให้กับครูผู้สอน โดยนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมภาพพิมพ์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้วัสดุในท้องถิ่น มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย
3. พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. ทดสอบประสิทธิภาพของเครื่องมือวิจัย
5. ทดลองเครื่องมือวิจัย
6. ปรับปรุงคุณภาพเครื่องมือวิจัย
7. เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
8. การวิเคราะห์ข้อมูลและพัฒนาแบบการจัดกิจกรรมภาพพิมพ์
9. สรุปผล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ สำหรับครูสอนศิลปะระดับประถมศึกษา อาจารย์ระดับมหาวิทยาลัย และศิลปินภาพพิมพ์ สร้างจากกรอบแนวคิดที่มีข้อมูลเกี่ยวกับภาพพิมพ์ รูปแบบการสอน วิธีการสอน การบูรณาการเนื้อหาวิชาต่าง ๆ กับกิจกรรมภาพพิมพ์ ซึ่งจะใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ และมีลักษณะเจาะลึก (In Depth Interview) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Conversation) และลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษากิจกรรมภาพพิมพ์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คู่มือการเรียนรู้ เอกสาร หนังสือและวารสารกิจกรรมศิลปะทั้งในและต่างประเทศ

2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูสอนศิลปะระดับประถมศึกษา อาจารย์ระดับมหาวิทยาลัยและศิลปินภาพพิมพ์ เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง ที่มีลักษณะการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In Depth Interview)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษากิจกรรมภาพพิมพ์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาในเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คู่มือการเรียนรู้ เอกสาร หนังสือและวารสารกิจกรรมศิลปะทั้งในและต่างประเทศมาวิเคราะห์องค์ประกอบของ การจัดกิจกรรมเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมภาพพิมพ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาโดยศึกษา จากกิจกรรมทั้งสิ้น จำนวน 83 กิจกรรม พบว่าการใช้วัสดุต่างๆในการจัดกิจกรรมภาพพิมพ์เห็นได้ว่าส่วนใหญ่ ใช้เทคนิคภาพพิมพ์ประเภทภาพพิมพ์จากส่วนนูนมากที่สุด 14 กิจกรรม เทคนิคโมโนพริ้นท์ 3 กิจกรรม ผลของการจัดกิจกรรมกับการเลือกใช้วัสดุภาพพิมพ์ผิวนูนจะเลือกใช้วัสดุที่มีพื้นผิวหรือสร้างพื้นผิว ที่ไม่สม่ำเสมอเพื่อให้เกิดพื้นที่ ที่ติดสีพิมพ์และส่วนที่ไม่ติดสีพิมพ์ เทคนิคภาพพิมพ์โมโนพริ้นท์แม่พิมพ์จะมี พื้นผิวเรียบ เช่น การรีดสีจาก กระดาษ เป็นต้น และสรุปเป็นตารางโดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทวัสดุ เทคนิคและวิธีการใช้วัสดุที่มีผลต่อการจัดกิจกรรมภาพพิมพ์

ประเภทวัสดุ	เทคนิค						วิธีการใช้วัสดุ
	โมโนพรี้นท์	ภาพพิมพ์ผิวนูน	ภาพพิมพ์ร่องลึก	ภาพพิมพ์พื้นราบ	ภาพพิมพ์ลายฉลุ	สื่อผสม	
วัสดุจากธรรมชาติ							
พืช		/					ผู้เรียนรู้จักการนำส่วนต่างๆของพืชที่อยู่ในพื้นที่ เช่น เปลือกไม้ ใบไม้ ผัก ผลไม้ ดอกไม้ ซึ่งสามารถ สร้างสรรค์ได้อย่างหลากหลายไม่สิ้นสุด โดยเลือกใช้วัสดุที่มี พื้นผิวไม่สม่ำเสมอซึ่งสามารถหาได้ง่าย มาใช้สร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ผิวนูน
สัตว์		/					ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ส่วนต่างๆที่ได้จากสัตว์ เช่น ขนนก มาสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์
เศษวัสดุ		/					ผู้เรียนรู้จักใช้เศษวัสดุจากธรรมชาติใกล้ตัวมาทำให้เกิดประโยชน์
วัสดุสังเคราะห์							
ประเภทเส้นใย		/					มีลักษณะเด่นคือความต่อเนื่องของเส้นสามารถนำมาสร้างสรรค์ ผลงานภาพพิมพ์ผิวนูนได้ทั้งในลักษณะการวางเป็นรูปร่างที่ต้องการและการดึงเชือกเพื่อให้เกิดภาพที่แตกต่างกันออกไป
กระดาษ	/						การใช้กระดาษในเทคนิคโมโนพรี้นเป็นรูปแบบที่ทำให้ผลงานที่ออกมาแตกต่างกันจากการรีดสีในทิศทางต่างกัน
		/					เป็นวัสดุที่หาได้ง่ายเป็นการทำแม่พิมพ์จากกระดาษที่ทำให้เกิดรูปร่างหรือรูปทรงเมื่อนำมาใช้ร่วมกับภาพพิมพ์ผิวนูนจะได้ผลงานที่เห็นเป็นร่อง รอยของกระดาษ สามารถจัดรูปแบบได้ง่าย

ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทวัสดุ เทคนิคและวิธีการใช้วัสดุที่มีผลต่อการจัดกิจกรรมภาพพิมพ์
(ต่อ)

ประเภทวัสดุ	เทคนิค						วิธีการใช้วัสดุ
	โมโนพริ้นท์	ภาพพิมพ์ผิวฉนวน	ภาพพิมพ์ร่องลึก	ภาพพิมพ์พื้นราบ	ภาพพิมพ์ลายฉลุ	สื่อผสม	
กระดาษ (ต่อ)					/		เป็นเทคนิคที่ทำให้กระดาษเกิดช่องว่างเพื่อให้สามารถผ่านลง ไปติดกับพื้นที่ที่เป็นผลงาน โดยการกรีด เจาะ ตัด ฯลฯ มีลักษณะเด่นคือสามารถกำหนดพื้นที่ได้อย่างชัดเจน ละเอียด เจาะจง
พลาสติก	/						เป็นวัสดุที่หาได้ง่าย และบางชนิดเป็นวัสดุเหลือใช้
		/					เป็นการนำวัสดุประเภทพลาสติกมาเป็นแม่พิมพ์โดยใช้การถูเพื่อ ให้เกิดร่องรอยบนกระดาษ เกิดรูปร่างตามแม่พิมพ์พลาสติกที่ นำมาใช้
				/			เป็นการพิมพ์ลายลงบนพลาสติกแล้วนำพลาสติกดังกล่าวพิมพ์ ลงบนกระดาษ
โลหะ		/					เป็นการใช้วัสดุโลหะเป็นแม่พิมพ์ เช่น เหรียญ มาเป็นแม่พิมพ์ โดยใช้การถูเพื่อให้เกิดร่องรอยบนกระดาษ เป็นพื้นฐานเพื่อให้ เกิดความเข้าใจภาพพิมพ์ผิวฉนวน
ฟองน้ำ		/					เป็นการนำฟองน้ำมาตัดเป็นรูปทรงต่างๆ ปั้นให้เกิดรูปร่างตาม ฟองน้ำที่ตัดไว้
ยางลบ		/					ยางลบเป็นวัสดุที่มีความอ่อนตัว นิยมสามารถทำให้เกิดลวดลาย ได้ง่าย จึงนิยมนำมาทำเป็นแม่พิมพ์สำหรับภาพพิมพ์ผิวฉนวน
ฟองสบู่	/						เป็นกิจกรรมที่ใช้การเป่าฟองสบู่ แล้วนำกระดาษไปตามฟองสบู่ เพื่อให้เกิดการกระทบกันระหว่างฟองสบู่และกระดาษเกิดเป็น ร่องรอยจากฟองสบู่
กาว		/					กาวเป็นวัสดุที่นำมาใช้ทำเป็นแม่พิมพ์ ภาพพิมพ์นั้นต้องวาดออกมาให้เป็นรูปร่าง
แผ่นกระเบื้องยาง		/					เป็นวัสดุที่มีความยืดหยุ่น คงรูป ไม่มีฝุ่น ทนต่อน้ำ ง่ายต่อการทำเป็นแม่พิมพ์ ผิวฉนวน
โฟม		/					เป็นวัสดุที่นำมาเป็นแม่พิมพ์ที่ต้องจัดเตรียมขึ้น และใช้วัสดุ ปลายแหลม เช่น ไม้อัดฟัน มาสร้างร่องรอย โดยใช้เทคนิค ภาพพิมพ์ผิวฉนวน ผลงานที่ได้จะเป็นภาพกลับด้านจากแม่พิมพ์
			/				เป็นวัสดุที่สามารถทำให้เกิดรอยได้ง่ายและสามารถหาได้ทั่วไป
เศษวัสดุ		/					เป็นวัสดุที่สามารถหาได้รอบตัว ทำให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ใช้ สิ่งของเหลือใช้ให้เกิดประโยชน์
						/	ผู้เรียนรู้จักสร้างสรรค์เทคนิคใหม่ๆได้ด้วยตนเอง
ร่างกาย		/					ผู้เรียนรู้จักการใช้ส่วนต่างๆของร่างกายสร้างงานศิลปะ

2. ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากครูสอนศิลปะระดับประถมศึกษา จำนวน 5 คน อาจารย์ระดับมหาวิทยาลัยที่สอนวิชาภาพพิมพ์และมีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ภาพพิมพ์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 3 คน และศิลปินภาพพิมพ์ที่มีประสบการณ์ในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนภาพพิมพ์สำหรับนักเรียนระดับ ประถมศึกษา จำนวน 3 คน โดยถามในประเด็น เกี่ยวกับกิจกรรมภาพพิมพ์ที่ใช้สอน วัสดุ อุปกรณ์และรูปแบบการสอน พบว่ากิจกรรมภาพพิมพ์ที่ใช้สอนใน ประถมศึกษามากที่สุดคือภาพพิมพ์เทคนิค Monoprint รองลงมาคือเทคนิคภาพพิมพ์ผิวนูน ในด้านวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้มากที่สุด ได้แก่ ภาพพิมพ์โคมโดยใช้ไม้จิ้มฟันสร้างร่องรอย และด้านรูปแบบการสอนส่วนใหญ่ใช้ วิธีการสอนแบบสาธิตประกอบการบรรยาย โดยมีรายละเอียดผลการสัมภาษณ์สรุปเป็นตารางดังนี้

ตารางสรุปผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ผู้ให้สัมภาษณ์	เทคนิคภาพพิมพ์				วัสดุ อุปกรณ์								ร่างกาย	การจัดการเรียนการสอน
	ภาพพิมพ์ผิวนูน	ภาพพิมพ์ร่องลึก	ภาพพิมพ์พื้นราบ	ภาพพิมพ์ลายฉลุ	วัสดุจากธรรมชาติ			วัสดุสังเคราะห์						
					พืช	สัตว์	อื่นๆ	ประเภทเส้นใย	กระดาษ	พลาสติก	โลหะ	อื่นๆ		
ครูสอนศิลปะระดับประถมศึกษา														
อาจารย์สมใจ จงรักวิทย			/							/		/		สาธิตประกอบการบรรยาย
ผศ. ทินกร บัวพูล	/		/		/					/		/		สาธิตประกอบการบรรยาย ถ้าในเด็กเล็กจะให้ทำงานเป็นกลุ่ม
นายโยธิน วงษ์สะอาด	/		/		/									สาธิตประกอบการบรรยาย
นางอรพรรณ จันทร์เปรม			/						/					สาธิตประกอบการบรรยาย
ว่าที่ร้อยตำรวจหญิงดารณา ตันตินินา			/		/									สาธิตประกอบการบรรยาย
อาจารย์มหาวิทยาลัย														
รศ. สัญญา วงศ์อร่าม	/		/	/	/			/	/	/		/		สาธิตประกอบการบรรยาย คอยแนะนำ ให้คำปรึกษา
รศ. ทินกร กาสรสุวรรณ	/		/						/			/		สาธิตประกอบการบรรยาย เน้นความสนุกสนานในการเรียน
ผศ. สุรัชย์ เอกพลากร	/		/		/				/	/		/		สาธิตประกอบการบรรยาย
ศิลปินภาพพิมพ์														
นายสิทธิพล เลาหะชัยสงค์	/		/	/	/				/			/		สาธิตประกอบการบรรยาย เน้นความสนุกสนานในการเรียน หากกระบวนการมีความซับซ้อน ให้เด็กทำงานเป็นกลุ่ม
นายไตรรัตน์ ศรีบุรินทร์			/	/	/							/		สาธิตประกอบการบรรยาย

ตารางสรุปผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

ผู้ให้สัมภาษณ์	เทคนิคภาพพิมพ์				วัสดุ อุปกรณ์								การจัดการเรียนการสอน	
	ภาพพิมพ์ผิวนูน	ภาพพิมพ์ร่องลึก	ภาพพิมพ์พื้นราบ	ภาพพิมพ์ลายฉลุ	วัสดุจากธรรมชาติ			วัสดุสังเคราะห์				ร่างกาย		
					พืช	สัตว์	อื่นๆ	ประเภทเส้นใย	กระดาษ	พลาสติก	โลหะ			อื่นๆ
นายยุทธ พงศาสิทธิ์ธรรม	/		/		/				/			/		สัทธิประกอบการบรรยาย เน้นความสนุกสนานในการเรียน

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมกิจกรรมภาพพิมพ์และการสัมภาษณ์ครูผู้สอนศิลปะระดับประถมศึกษา อาจารย์สอนภาพพิมพ์ระดับมหาวิทยาลัยและศิลปินภาพพิมพ์ ได้สรุปเป็นรูปแบบกิจกรรมภาพพิมพ์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นจำนวนทั้งสิ้น 12 กิจกรรม ครอบคลุมเทคนิคภาพพิมพ์ 4 เทคนิค ได้แก่ ภาพพิมพ์ผิวนูน ภาพพิมพ์ร่องลึก ภาพพิมพ์พื้นราบและภาพพิมพ์ลายฉลุ โดยมีรายละเอียดที่มาของแนวความคิดของกิจกรรมดังนี้

ตารางวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษารวบรวมกิจกรรมภาพพิมพ์และการสัมภาษณ์

เทคนิค	ชื่อกิจกรรม	วัสดุ อุปกรณ์	ลักษณะกิจกรรม	ที่มาของแนวความคิดของกิจกรรม							
				หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สาระ Arts and Activities	งานวิจัย	หนังสือ,เอกสาร	สัมภาษณ์ครูศิลปะ ระดับประถมศึกษา สัมภาษณ์อาจารย์ ระดับมหาวิทยาลัย สัมภาษณ์ศิลปิน ภาพพิมพ์				
1 ภาพพิมพ์ผิวนูน	1. ภาพพิมพ์ดินน้ำมัน	1. ดินน้ำมัน 2. วัสดุที่มีลวดลาย 3. สีโปสเตอร์ 4. กระดาษ 100 ปอนด์	ให้นักเรียนปั้นดินน้ำมันเป็นรูปทรงที่ต้องการ แล้วกดลวดลายที่ต้องการพิมพ์ลงไปบนดินน้ำมัน จากนั้นพิมพ์ลงในกระดาษ								/
	2. ภาพพิมพ์ขนมปัง	1. ขนมปังแผ่น 2. สีช้อน้ำ(สีน้ำ, สีโปสเตอร์,สีอคริลิก,สีหมึก) 3. กระดาษ 100 ปอนด์ 4. กระดาษอัด	ให้นักเรียนตัดขนมปังแผ่นเป็นรูปทรงต่างๆ นำมาจัดวางบนกระดาษอัดทาสีที่ต้องการให้ชุ่มแล้วทำการพิมพ์								/

ตารางวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษารวบรวมกิจกรรมภาพพิมพ์และจากการสัมภาษณ์

เทคนิค	ชื่อกิจกรรม	วัสดุ อุปกรณ์	ลักษณะกิจกรรม	ที่มาของแนวความคิดของกิจกรรม						
				หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน	วารสาร Arts and Activities	งานวิจัย	หนังสือ,เอกสาร	สัมภาษณ์ครูศิลปะ ระดับประถมศึกษา	สัมภาษณ์อาจารย์ ระดับมหาวิทยาลัย	สัมภาษณ์ศิลปิน ภาพพิมพ์
1 ภาพพิมพ์ผิวนูน (ต่อ)	3. ภาพพิมพ์ชน สัตว์	1. ชนบก/ชนไก่(ชน สัตว์) 2 สีโปสเตอร์/สีอะคริลิก, สีไม้ 3. กระดาษ 100 ปอนด์ 4. กระดาษอัด MDF หรือกระดาษอัด 5. อุปกรณ์ที่สามารถ ทำให้เกิดร่องรอย	ให้นักเรียนนำชนไก่,ชนนกหรือ ชนสัตว์ปีกที่ นำมาจุ่มสี โปสเตอร์หรือสี อะคริลิก จากนั้นกดชนกลงบน กระดาษMDFเพื่อให้เกิด ภาพชนกลงบนกระดาษ แล้วตกแต่ง ตามต้องการ		/					
2 ภาพพิมพ์ร่องลึก	1 ภาพพิมพ์โฟม	1. โฟม 2. อุปกรณ์ที่สามารถทำ ให้เกิดร่องรอย เช่น ไม้จิ้มฟัน หรืออาจใช้เล็บ สร้างร่องรอย 3. สีเชื่อน้ำ 4. กระดาษ 100 ปอนด์	ให้ผู้เรียนหรือผู้สอนจัดหา โฟมมาเพื่อเป็นแม่พิมพ์ เช่น กล่องข้าวที่ทำจาก โฟมที่ใช้แล้วนำมาทำความสะอาด แล้วให้ผู้เรียนสร้าง ร่องรอยบนโฟม		/			/	/	
	2. ภาพพิมพ์ แฟ้มพลาสติก	1. แฟ้มพลาสติกที่ไม่ ใช้แล้ว 2. สีเชื่อน้ำ 3. เข็ม,คัทเตอร์ 4. กระดาษ 100 ปอนด์ 5. กระดาษไข	ให้นักเรียนร่างภาพแล้วนำแฟ้ม พลาสติกที่ไม่ใช้แล้ว มาชุบด้วยเข็มหรือมีดคัทเตอร์ ตามภาพที่ออกแบบไว้แล้วทาสีลง แฟ้มพลาสติก ให้สีที่ทาลงไปตามร่องรอย ที่ทำไว้ จากนั้นใช้กระดาษไข เช็ดสีที่อยู่ด้านบนให้สะอาด แล้วนำกระดาษที่จะพิมพ์วาง ไว้ด้านบนแล้วทำการพิมพ์							/
	3. ภาพพิมพ์จาก แผ่นซีดี	1. แผ่นซีดีเหลือใช้ 2. สีซอร์ค,สีเชื่อน้ำ 3. อุปกรณ์ที่สามารถทำ ให้เกิดร่องรอย เช่น คัทเตอร์ เข็ม เป็นต้น 4. กระดาษ,กระดาษ 100 ปอนด์	ให้นักเรียนออกแบบภาพที่มี รายละเอียดน้อย จากนั้นให้ นักเรียนระบายสีซอร์คลง ในกระดาษแล้วลอกลายลงแผ่น ซีดี แล้วสร้างร่องรอย จากนั้น ทาสีลงในร่องรอย ที่สร้างแล้ว เช็ดสีที่อยู่ ด้านบนให้สะอาดแล้วทำการพิมพ์		/					

ตารางวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมกิจกรรมภาพพิมพ์และจากการสัมภาษณ์(ต่อ)

เทคนิค	ชื่อกิจกรรม	วัสดุ อุปกรณ์	ลักษณะกิจกรรม	ที่มาของแนวความคิดของกิจกรรม						
				หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน	วารสาร Arts and Activities	งานวิจัย	หนังสือ,เอกสาร	สัมภาษณ์ครูศิลปะ ระดับประถมศึกษา	สัมภาษณ์อาจารย์ ระดับมหาวิทยาลัย	สัมภาษณ์ศิลปิน ภาพพิมพ์
3. ภาพพิมพ์พื้นราบ	1 ภาพพิมพ์สีน้ำ	1. สีน้ำ 2. แผ่นอะคริลิคหรือแผ่น อะลูมิเนียม 3. กระดาษ 100 ปอนด์ หรือกระดาษภาพพิมพ์ 4. กาวกระถินอาจใช้กาว น้ำหรือน้ำผึ้งผสมน้ำแทน	นำแผ่นอะคริลิคหรือแผ่น อะลูมิเนียมที่จะทำเป็นแม่ พิมพ์มาทาขาวกระถินหรือกาว,น้ำผึ้งที่ผสมน้ำแล้ว โดยทาให้ไม่หนาจนเกินไป ทิ้งไว้ ให้แห้งแล้วระบายสี ตามต้องการลงบนแม่พิมพ์ ปล่อยให้แห้ง โดยไม่ตาก แดด นำกระดาษแช่น้ำ ซับ พอหมาดแล้วทำการพิมพ์						/	/
	2. ภาพพิมพ์ งูพลาสติก	1. งูพลาสติกที่ทิ้งแล้ว 2. สีน้ำ,สีโปสเตอร์ 3. กระดาษ 100 ปอนด์ 4. แก้วหรือภาชนะใสสี	ให้นักเรียนนำงูพลาสติกที่ไม่ได้ใช้มาทำความสะอาดแล้วตากไว้ให้แห้ง แล้วผสมสีน้ำ ที่ต้องการใส่ภาชนะ จากนั้นแต้มสีที่ผสมไว้ลงใน กระดาษ 100 ปอนด์ แล้วนำงูพลาสติกขยำแล้ว วางลงไปบนสีที่ทาไว้จากนั้นดึงงูพลาสติกขึ้น วาดภาพตกแต่ง ต่อเติมด้วยสีโปสเตอร์					/		
	3. ภาพพิมพ์จาก ภาพถ่าย	1. ภาพถ่ายเอกสาร 2. น้ำมันพืช 3. กระดาษ 100 ปอนด์ 4. สีไม้/สีน้ำ/สีโปสเตอร์ 5. กระดาษอัด	ใ้ นั ก เรี ย น น า ภ า พ ที่ ถ่ า ย เอกสารมาทาดด้วยน้ำมันพืช ด้านหลัง ภาพแล้ววางให้ ด้านที่มีภาพประกบกับ กระดาษ แล้ววางกระดาษ เหลือใช้ทับด้านหลัง กระดาษถ่ายเอกสารแล้วที่ การฝนเพื่อให้ภาพที่ ถ่ า ย เ อ ก ส า ร ตี ต ล ง ไป ใน วั ส ดุ จ า ก นั้ น ใ้ นั ก เรี ย น ต ก แ ต่ ง กระดาษอัดตามความคิด สร้างสรรค์							/

ตารางวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมกิจกรรมภาพพิมพ์และจากการสัมภาษณ์(ต่อ)

เทคนิค	ชื่อกิจกรรม	วัสดุ อุปกรณ์	ลักษณะกิจกรรม	ที่มาของแนวความคิดของกิจกรรม						
				หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน	วารสาร Arts and Activities	งานวิจัย	หนังสือ,เอกสาร	สัมภาษณ์ศิลปิน ระดับประถมศึกษา	สัมภาษณ์อาจารย์ ระดับมหาวิทยาลัย	สัมภาษณ์ศิลปิน ภาพพิมพ์
4. ภาพพิมพ์ลายฉลุ	1. ภาพพิมพ์เจาะ ใบไม้	1. ใบไม้สด, ใบไม้แห้ง 2. สีน้ำ 3. เข็ม,คัทเตอร์ 4. กระดาษ 100 ปอนด์ 5. แปรงสีพื้น	ให้นักเรียนร่างภาพแล้วเจาะใบไม้เป็นรูปตามที่ร่าง ไว้ วางใบไม้ที่เจาะแล้วบนกระดาษ 100 ปอนด์ จากนั้นนำแปรงสีฟันจุ่มสีที่ต้องการแล้วพ่นสีลงบน ช่องของใบไม้ที่เจาะไว้แล้ว							/
	2. ภาพพิมพ์กระดาษ	1. กระดาษ 2. สีเขียนน้ำ 3. 4. กระดาษ 100 ปอนด์ 5. 6. แปรงสีพื้น	ให้นักเรียนออกแบบภาพตาม จินตนาการพร้อมลงสี และวางแผนลำดับการ พิมพ์ จากนั้นนำกระดาษ เหลือใช้ มาทำเป็นแม่พิมพ์ แต่ละบล็อกแล้วทำการ เจาะฉีกหรือตัดตามรูที่ออกแบบไว้ โดยแต่ละบล็อก แบ่งตามสีที่จะใช้ จากนั้นจุ่มแปรงสีฟัน ลงในสีน้ำตามสีที่ต้องการ นำมาพ่นสีช่องที่ เจาะในแต่ละบล็อกลงบน กระดาษ 100 ปอนด์		/		/			
4. ภาพพิมพ์ลายฉลุ (ต่อ)	3. ภาพพิมพ์ผ้า	1. 2. สีเขียนน้ำ 3. 4. กระดาษ 100 ปอนด์	นำผ้าลูกไม้ หรือเศษผ้า ที่ไม่ใช้แล้วนำมาตัด ให้ เกิดช่องว่างตามลวดลายที่ออกแบบไว้แล้วนำสีปาด ระบาย ไป ตาม ช่องว่าง เพื่อ ให้สีผ่านช่องของผ้าลูกไม้หรือที่ตัด กรีดไว้ลงบน กระดาษ 100 ปอนด์		/		/			

อภิปรายผล

1. ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมภาพพิมพ์สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

1.1 ความคิดเห็นด้านกิจกรรมภาพพิมพ์ จากการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่ากิจกรรมภาพพิมพ์ที่สามารถนำมาสอนในผู้เรียนระดับประถมได้ คือ เทคนิคภาพพิมพ์ที่ไม่ซับซ้อน และควรเป็นเทคนิคที่ใช้สารเคมีน้อยที่สุด เช่น Monoprint จากสีน้ำหรือสีธรรมชาติ Stamp ภาพพิมพ์ลายฉลุ ภาพพิมพ์โฟม ภาพพิมพ์เทียน เป็นต้น สอดคล้องกับสน วัฒนสิน (2554) กล่าวว่า กิจกรรมภาพพิมพ์ในเด็กระดับประถมศึกษาจะเป็นการทำภาพพิมพ์อย่างง่ายไม่ซับซ้อน

1.2 ความคิดเห็นทางด้านวัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดกิจกรรมภาพพิมพ์ผู้สอนจะเป็นผู้เตรียมวัสดุ อุปกรณ์เองเพราะเป็นกิจกรรมที่มีอุปกรณ์ที่หลากหลายเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนกว่าการวาดภาพ ระบายสี สอดคล้องกับงานวิจัยของชนิดา ปั่นณะสฤษฎ์ (2554) กล่าวว่า ปัจจุบันการเรียนการสอนวิชาศิลปะระดับชั้น

ประถมศึกษาในประเทศไทยส่วนมากเป็นกิจกรรมวาดภาพ ระบายสี เพราะเป็นกิจกรรมพื้นฐานที่สามารถจัดหาอุปกรณ์ได้ง่าย และไม่ยุ่งยาก มีส่วนน้อยที่จะให้นักเรียนทำกิจกรรมพิมพ์ภาพเนื่องจาก กิจกรรมการพิมพ์ภาพเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้วัสดุหลากหลาย ซึ่งครูต้องเป็นผู้จัดเตรียมอุปกรณ์อาจทำให้ครูผู้สอนไม่สะดวกในการจัดเตรียม กิจกรรมภาพพิมพ์จึงไม่เป็นที่นิยมในระดับประถมศึกษา

อุปกรณ์ภาพพิมพ์บางชนิดเป็นอุปกรณ์ที่มีความแหลมคมซึ่งสามารถทำให้เกิดอันตรายกับนักเรียนในระดับประถมที่ทักษะทางด้านร่างกายยังไม่ชำนาญหรือยังไม่แม่นยำในการใช้อุปกรณ์ ครูผู้สอนจึงต้องให้การดูแลอย่างใกล้ชิดหรือเลือกใช้อุปกรณ์ที่มีความปลอดภัย โดยใช้วัสดุอื่นทดแทน เช่น ใช้ ไม้จิ้มฟัน ดินสopakka สร้างร่องรอยบนแม่พิมพ์ที่มีความอ่อนนุ่มแทนการใช้มีด เป็นต้น สอดคล้องกับสน วัฒนสิน (2554) กล่าวว่า ภาพพิมพ์ที่เหมาะสมสำหรับเด็กประถมศึกษาจะเป็นการทำภาพพิมพ์อย่างง่ายที่ใช้วัสดุรอบตัวที่หาได้ง่ายมาเป็นแม่พิมพ์ พร้อมทั้งเรียนรู้ถึงลักษณะของพื้นผิวที่ได้จากการกดทับ การเรียนรู้จากวัสดุธรรมชาติเป็นการแสดงถึงความสวยงามของธรรมชาติให้เด็กได้รับรู้ หลากหลายและไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก ให้เด็กได้ใช้จินตนาการเพื่อให้ออกมาเป็นรูปและเรื่องราว

1.3 ความคิดเห็นทางด้านการจัดการเรียนการสอน ในการสอนภาพพิมพ์ต้องอาศัยขั้นตอนและกระบวนการ ผู้สอนและผู้เรียนจึงต้องทำไปพร้อมกันที่ละขั้น การนำวัสดุในท้องถิ่นและวัสดุธรรมชาติมาประยุกต์ใช้ในการทำงานภาพพิมพ์จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่จะนำสิ่งต่างๆรอบตัวมาสร้างเป็นผลงานศิลปะโดยผู้สอนใช้หัวข้อที่ไม่กว้างจนเกินไป ฝึกให้ผู้เรียนมีความช่างสังเกตสิ่งรอบตัว ฝึกให้ผู้เรียนตระหนักถึงคุณค่าและเห็นความสำคัญของวัสดุ โดยกิจกรรมภาพพิมพ์ที่สอนจะมุ่งเน้นไปที่ความสนุกสนานของผู้เรียน การได้ทดลองทำเทคนิคและวัสดุใหม่ ๆ ในงานศิลปะ ทำให้ผู้เรียนมีการวางแผน มีทักษะการคิดแบบเป็นขั้นเป็นตอน เพราะจุดเด่นของภาพพิมพ์ ที่แตกต่างจากศิลปะแขนงอื่นคือกระบวนการทำงานและเป็นเทคนิค ที่สามารถสร้างงานที่เหมือนกันได้หลายชิ้น สอดคล้องกับประสงค์ ทรัพย์ผดุงชนม์และนฤมล แซ่หุ้น (2534) กล่าวว่า การพิมพ์ภาพเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการแสดงออกของเด็ก ทำให้เกิดทักษะ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน เป็นการสร้างสรรค์ด้านวัสดุอุปกรณ์ เมื่อนำไปใช้กับเด็กจะทำให้เกิดความสุขสนุกสนาน เพลิดเพลิน พร้อมทั้งได้เรียนรู้ถึงความแตกต่างของวัสดุรอบตัวที่นำมาใช้ในงานพิมพ์ของตนและสอดคล้องกับสน วัฒนสิน (2554) กล่าวว่า ในการทำภาพพิมพ์ในวัยนี้เด็กควรได้ทำการทดลองด้วยตนเอง เพื่อค้นหาสิ่งแปลกใหม่เพื่อให้เกิดความสนใจและเรียนรู้ในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และต้องการที่จะสร้างสรรค์งานศิลปะต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ผู้สอนควรทำการศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมภาพพิมพ์พื้นฐานโดยเรียนรู้ขั้นตอน กระบวนการเทคนิคต่างๆ ก่อนทำการเรียนการสอนเพื่อการวางแผนการสอนเนื่องจากกิจกรรมภาพพิมพ์มีกระบวนการที่ซับซ้อนกว่าการวาดภาพ ระบายสี สามารถจัดกิจกรรมภาพพิมพ์ได้เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียนและถ่ายทอดกระบวนการต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นเพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมภาพพิมพ์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นและเพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่าของวัสดุรอบตัว ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไป ควรนำรูปแบบการจัดกิจกรรมภาพพิมพ์นี้ไปทดลองใช้ให้เต็มรูปแบบ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- ชนิดา ปิ่นณะสฤงษ์. (2554). *การนำเสนอแนวทางการจัดห้องเรียนศิลปะในโรงเรียนประถมศึกษา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเทิน มหาจันทร์. (2531). *ศิลปะในโรงเรียนประถม*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- ประสงค์ ทรัพย์ผดุงชนม์และนฤมล แซ่หู่. (2534). *สนุกกับรอยพิมพ์มือ*. กรุงเทพมหานคร: ต้นอ่อน.
- พงศ์ศิริ อ่อนคำ. (2555). *การพัฒนาชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้เรื่องภาพพิมพ์แกะไม้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). ภาควิชาทัศนศิลป์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. (2545). *กระบวนการเรียนการสอนทัศนศิลป์ในระดับประถมศึกษาสำหรับครูยุคใหม่*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- วัลนิกา ฉลากบาง. (2535). *จิตวิทยาและการแนะแนวเด็กประถมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2527). *ศิลปะภาพพิมพ์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แพรวพินทยา.
- สน วัฒนสิน. (2554). *ภาพพิมพ์เบื้องต้นสำหรับครูศิลปะ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัศนีย์ ชูอรุณ. (2532). *ความรู้เกี่ยวกับศิลปะภาพพิมพ์*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

ภาษาอังกฤษ

- Lowenfeld, V. & Brittain, W.L. (1987) . *Creative and mental growth* (5th ed.). New York : Macmillan.